X. évfolyam. 42. szám. Kedd, 1876. február 22.

Előfizetési dij:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:
Egy évre . . . . . 20.—
Félévre . . . . . 10.—
Negyedévre . . . . . 5.—
Egy hóra 1.80
Egy szám 10 krajczár.
Hirdetési dij: 9 hasábos petitsor egyszeri hirdetése 12 kr., többször 10 kr.
Bélyegdij minden hirdetésért külön 30 kr.
Nyilttér: Öt hasábos sor 30 krajczár.

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői iroda:
Budapest IV. megyeháztér 9. sz.
hová a lap szellemi részét illető minden közlemény küldendő. — A küldemények csak bérmentesen fogadtatnak el.
Kéziratok csak rendkivüli esetben küldetnek vissza.
Kiadó-hivatal:
Budapest IV. megyeháztér 9. sz.
Vodianer F. nyomdájában.

Előfizetési föltételek
az
EGYETÉRTÉS
politikai és közgazdászati napilapra.

Egész évre . . . . . **20** frt. — kr.
Fél évre . . . . . **10** frt. — kr.
Negyed évre . . . . . **5** frt. — kr.
Egy hóra . . . . . **1** frt. **80** kr.

Az előfizetési pénzek és utalványok az **„Egyetértés“** kiadó hivatalának Wodianer nyomda megyeház-tér 9. szám alá küldendők.

Budapest, február 21.

Pacificatio! Ez lett most a keletnek nagy kérdéseire a diplomatiának előleges válasza. Első pillanatra talán kielégitően hangzik, de közelebbről tekintve, azt a felfedezést tehetjük, hogy épen a válaszban rejlik a kérdések kérdése.

Mi lesz az a pacificatio? A politikai és nem politikai világ ugy látszik most az ismeretes recept szerint adja a választ, hogy pacificatio annyi mint — pacificatio és békités annyi mint — békités. Ez igen szépen van kifejezve s üdvösebb czélt a diplomatiának kivánni sem lehet, minthogy határaink szomszédságában a megzavart rend és nyugalom helyreállitva legyen. De itt igen fatalis kérdések merülnek föl, mihelyest a kifejezett czélt komolyabban vesszük. Mily uton jutunk a pacificatióhoz? Micsoda eljárást fejez ki a szó és mily tartalom rejlik a szándékban? Csak diplomatiánknak lesz-e dolga, csak szépen irt jegyzékek lesznek az eszközök, melyekkel a lecsendesitést elérhetjük? Vagy fegyvererőt fogunk-e alkalmazni, hogy nyugalomra kényszeritsük azt, ki másképp békét tartani nem akarna? A toll, a nyelv, a kard fognak-e müködni? Egy nagy háborut fogunk-e kezdeni, csakhogy a kis háborusdit elnyomjuk?

Gróf Andrássy Gyula megirta hires körjegyzékét, melyben a portának a szerencsétlen rajahk sorsának enyhitését szivére köti s Europa összes hatalmasságai éltek az alkalommal, hogy a viszályt keltő kérdés forrásait bedugni segitsenek. Andrássynak fényes szerep jutott a diplomatia concertjében, ő vitte az első hangszert, de hogy mi lett elérve a pacificatio érdekében, azt bajos volna megjelölni.

Nem mintha azt gondolnók; hogy Andrássynak jegyzéke nem bir semmi indokoltsággal, csak ha a béke helyreállitásának fog közvetlen szolgálatot tenni. Jó, ha a béke biztositása képezi most külügyi hivatalunk főgondját; de egyátalán nem osztozunk a felfogásban, mely az elnyomott rajahk érdekében tett lépést csak az egy szempontból mérlegeli: idylli pásztorélet fogja-e a puskaropogást fölváltani a herczegovczok hegyei között? Minden körülmény között helyesnek tartjuk, hogy az európai hatalmak latba vetették felszólalásukat a czivilisatió és az emberiség érdekeért.

Mikor reformok nevezete alatt a jogbiztonságnak és emberi méltóságnak oly elemi feltételeit kell követelni, milyeneket Andrássy jegyzéke tartalmaz, a polgárisult Európának fölszólalását vártuk volna akkor is, ha nem is oly szomszédok szenvednének a feudalis önkény és a vallási fanatismus békóiban, kiknek nyugtalansága és kétségbeesése ezer szállal van egybefüzve saját államunk zavartalan rendével. Jogosultnak tartjuk a jegyzéket, ha egészen függetlenül tekintjük is a pacificatió kérdésétől.

Épen ott merülnek fel kételyeink, hol az összeköttetésbe kerül a pacificatió feladatával. Mit nyert a békének közvetlen érdeke? Micsoda garantiákat kaptunk arra, hogy a fatalis „hóolvadás után“ a herczegovczok felfogják tavaszszal a vasnak igazi hasznát és nem a fegyvert veszik kezökbe, melylyel török fejeket kaszabolnak, hanem az ekét, mely a szántóföldet felhasitja? Nyugton lehetünk-e már, hogy sem nekünk, sem más hatalomnak nem lesz semmi rendőri missiója? Igaz, a diplomatiai siker egyelőre itt sem hiányzik. Andrássy gróf szava Orpheus varázserejével hatott, a kemény kőszivek a fényes portán megindultak, a török kormány egy iradéban jelentette fegyveres alattvalóinak, hogy a javaslott reformokat megvalósitani fogja. De ugy látszik, az a vélemény vezérli a felkelő táborokat, hogy a török kormány csak azt tette a nagy előzékenységgel, a mi reá nézve a lehető legkönyebb, épen ezért a legfölöslegesebb is. A magas porta mindig készen áll egy „irádéval“, hasonló okmányok már halmazban biztositják minden kereszténynek a müzülmanok egész paradicsomát és semmi sem tette a keresztények lázadását oly indokolttá, mint a sok hasszontalanul kibocsátott és soha nem teljesitett „irádé“.

A legkisebb valószinüség sem létezik arra, hogy a keresztények letegyék fegyvereiket oly igéretekre, melyek még a szent koránnál is több vakhitüséget igényelnek. Sőt sokkal nagyobb a valószinüség, hogy a portának saját mahomedan alattvalóival gyül meg a baja, mihelyest a reformok megvalósitását komolyan fogánatba venné. Mit jelenthet hát Andrássy jegyzéke a megjósolt aequinoctialis veszélyek ellenében, melyekre nézve ott intézkedéseket kiván? A hó olvadását meggátolni nem lehet. Külügyérünktől minden genialitás mellett sem lehet követelni azt a leleményességet, melylyel Jules Verne ruházza fel egyik tudós alakját, ki a viharos tenger közepett addig nem engedi a mentő jégdarabot elolvadni, mig biztos révpartot nem ér a rajta vitorlázó társaság.

Tisztán áll, hogy a pacificatió a szónak minden barbár hangzása mellett nem oly dolog, melyet a basibozuk csapatok és a fekete hegyek lakói egymás között hamar elvégezhetnének. Ahoz az egyik fél nagyon harczias, mert megszokta, hogy minden perét a handzsárral egyenliti ki, a másik fél meg épen nagyon békés és indolens, ugy hogy semmi hatályosabb erőkifejtést tőle várni nem lehet. Véget ért-e hát a hatalmasak beavatkozása s Andrássy jegyzékével be van-e fejezve a békeszerző szerep, melyet külügyérünk Ausztria és Magyarországnak követelt. That is the question! Eszre kell vennünk, hogy itt monarchiánk külpolitikáját nagyon sürü homály födi. A magyar delegatió tett valamikor egy kérdést és azt a feleletet kapta, hogy külügyérünk nem akar mást mint békét, és irtózik a hóditástól, mint ördög a tömjéntől. A magyar delegatió nem tehetett egyebet, elfogadta a jó szándékot és belenyugodott a miniszter bölcseségébe. De az egész világ érzi, hogy a kérdésre semmikép nem nyertünk felvilágositó választ, mert hogy béke vagy háboru legyen a Herczegovinában, az nem függ egyedül mi tőlünk, nagy beleszólással bir abba a mindenféle vojvoda régi puskája is, melynek elsülése a fekete bérczek között oly csodálatos visszhangot tud kelteni. Már majdnem oda jutottunk, hogy magának a békének helyreállitása is a háborunak és az erőszakos beavatkozásnak kérdése lett.

Tudnunk kellene, mily állást foglal Andrássy gróf politikája a török birodalom létezési kérdésével szemben, s mily irányba kivánja terelni a keleti ügyek fejlődését, hogy összhangzásba hozza azt Magyarország és a monarchiának állandó érdekeivel. Van-e Andrássynak ily messzebb látó, a forrongó jövőnek alakulásaival számoló politikája? az a legfontosabb kérdés. Nagyon természetesnek találjuk, hogy e kérdésre a közvélemény nem kap illetékes választ. Hasonló positiv számitások, és alkotó tervezetek, melyek nem nyughatnak egészen a létező tényezők megtartásán, nem tartozhatnak a diplomatia bevallott tevékenységéhez. De a legveszélyesb, a legromlásosabb politikának tartanók, ha külügyi hivatalunknak oly elvi, a felmerülő kérdések egész természetét átható iránya nem is volna, és a diplomatiának tevékenysége mögött nem rejlenék semmi egyéb, minthogy minden zavart pillanatnyi eszközökkel és pillanatnyi időre le lehessen győzni. Magyarország akkor okvetlenül az események játéklapdája lenne. Minden számitás hátrányunkat okozná s minden uj alakulás rovásunkra esnék ki. Mert nem szabad ámitanunk magunkat, a „keleti kérdés“ egyátalán nem fictio, hanem igen komolyan föltett kérdés. Itt látnunk kell, hogy mi készül s nem szabad egyedül azzal számolnunk a mi van, hanem azzal is a mi lesz.

Kormánynak és a közvéleménynek egyaránt tisztában kell lenniök, hogy a kikerülhetlen fejleményekkel szemben saját állásunknak mi adhatja a legnagyobb biztonságot. Keresnünk kell az utakat, hogy érdekeink egyezőek maradjanak a történelem ellenállhatlan fejleményeivel. —z—

A függetlenségi kör számvizsgáló bizottsága jelentésének tárgyalása végett ma, f. hó 22-én d. u. 4 órakor értekezletet tart.

A pénzügyi bizottság ma délután 5 órakor tartott ülésében tárgyalás alá vette a miniszterium által ujonan szövegezett s most következő czimü törvényjavaslatot: Törvényjavaslat az állami biztositást igénylő vasut-társulatok részéről az 1875. évi 41 törvényczikk 2. §-a alapján kibocsátandó elsőbbségi kötvényeknek az állam által leendő átvételéről. — A törvényjavaslat felolvastatása után Zsedényi Ede különvéleményt ad be, melyben tiltakozik az ellen, hogy a keleti, első erdélyi magyar gácsországi, eperjes-tarnovi vasut-társulatoknak 4.140,028 forint bocsáttassék rendelkezésök alá, mert a pályák ugy is csak adósságaik fedezésére és nem jövedelmeik fokozására fordithják ezen összegeket. Ezzel szemben a bizottság többsége elfogadja a javaslatot, mert nem osztja Zsedényinek azon nézetét, hogy az egész összeg adatik ki, miután 3.166,962 frt 25 kr, mint az állam követelése az uj beruházási kölcsönből megtérittetik, és pedig: Az első erdélyi vasut-társulattól 1.211,915 frt 90 kr. Alföldi vasut-társulattól 172,391 frt 28 kr. Pécs-barcsi vasut-társulattól 128,406 frt 92 kr. Keleti vasut-társulattól 436,596 frt 85 kr, Kassa-oderbergi vasut-társulattól 376,768 frt 2 kr, Észak. kel. fő- és másod rangu vasut-társulattól 511,175 frt 42 kr, Nyugati vasut-társulattól 49,651 frt 33 kr, Első magyar gácsországi vasut-társulattól 98,709 frt 22 kr, Eperjes-leluchovi vasut-társulattól 152,669 frt 46 kr, Duna-drávai vasut-társulattól 37,677 frt 85 kr. — Összesen 3 millió 166,962 frt 25 kr.

Ezután a belügyminiszter az 1869., 70., 71. és 72. évi rendkivüli közbiztonsági költségek fedezésére 14,000 frt megszavazását kéri. A bizottság a 3 §-ból álló tjavaslatot elfogadja.

Végül az utóbbi ülésben függőben hagyott bánréve-nádasdi vasutról szóló tjavaslat vétetett fel. A miniszter benyujtja az ujonnan szövegezett tjavaslatot, melynek értelmében a szállitási berendezés csak permissive engedtetik meg s ennélfogva a kamatbiztositás összege nem emelkedik. A bizottság a felolvasott tjavaslatot elfogadja.

Péchy közl. miniszt. mult szombaton másfél óráig értekezett Bécsben a déli vasut ketté választása ügyében Chlumeczky osztr. keresk. miniszterrel és Sella olasz meghatalmazottal. — Az értekezletnek azonban nem lett semmi eredménye, miért is Péchy miniszter Ribáry magyar meghatalmazottal együtt még az nap este visszatért Budapestre s itt tegnap jelentést tett a minisztertanácsban a déli vasut ügyének tárgyalásáról. — Ribary ezután a kellő utasitásokkal ellátva visszautazott Bécsbe.

Deák „méltó utódai“.

Két nyilatkozat fekszik előttünk. Mindkettő érdekes okmány a Deák korszak történetének megirásához. Az egyikben Trefort Ágost közoktatásügyi miniszter festi hü vonásokban „mind az országos, mind a magános vagyonosságnak nyomott helyzetét.“ A másikban Dr. Scheuthauer Gusztáv tanár ur erkölcsi érzéke háborodik fel azon tény ellen, hogy az általa minimalisan 500 frtra tett balzsamozási költség a számlában 4484 forintra van feltéve.

Midőn közöljük mind a két okmányt, mint nagyon becses adalékot a kor rajzához, nem mulaszthatjuk el megjegyezni, hogy Trefort hivatalosan ismeri be, hogy a mai nyomott viszonyok között „örülnünk kell, ha két tudomány-egyetem — a budapesti és kolozsvári — s még egy müegyetem szükségleteit birjuk pénzzel.“

Eléggé világosan van e sorokban megmagyarázva, mily fényes anyagi helyzetben hagyta hátra az országot Deák Ferencz. Ám szóljon maga a rendelet, ugy a mint van, szó szerint:

„Vettem a pozsonyi kir. akadémia tanárainak emlékiratát, azon akadémiának egyetemmé kibővitése, illetőleg egy Pozsonyban létesitendő „Deák-Ferencz-egyetem“ tárgyában.

Teljes mértékben méltánylom azon érzelmeket, melyek az akadémia tanárainak e fölterjesztést sugalták: hazánk elhunyt nagy fiának emléke iránti kegyeletöket, s annak egy oly szellemi emlék által megörökitése eszméjét, minő a tudományosságnak egy uj központja lehetne.

Bizonyára senki sem lehet a hazában, ki akár Deák Ferencz emléke iránt nagyobb és mélyebben érzett kegyelettel viseltetnék, akár inkább át volna hatva az óhajtástól uj tudományos intézetek létesitése vagy a meglevők emelése és gyarapitása által hazánkban a közmüvelődést előmozditani mint épen én, kit egyfelől az elhunythoz egy egész élet és évtizedekre terjedő közpálya közös törekvései kötöttek, kinek másfelől hivatalos állásom parancsolja a tudományosság és közmüvelődés ügyeinek előmozditását.

S mindazáltal ki kell jelentenem, hogy sem az időt, hazánkban egy uj egyetem létesitésére alkalmasnak nem vélem, sem átalában ily kezdemény sikerét lehetségesnek nem tartom.

Ha ezt átalában lehetségesnek s az időt arra alkalmasnak tartanám, meg lehet győződve a tanárkar, hogy a kezdeményezésre intést nem várnék sehonnan, hanem magam tenném meg azt a kormány és a törvényhozás körében, melyet ily kezdeményezés leginkább, sőt országos erő felhasználásáról lévén szó, egyedül illet meg.

Azonban ugy vagyok meggyőződve, hogy mind az országos, mind a magános vagyonosságnak jelen nyomott helyzetében ily kezdemény sikertelen maradna, s a nagy névre, melyet zászlaján akarna fitogatni, dicsőség helyett inkább homályt volna hozni alkalmas.

S ugy vagyok meggyőződve, hogy örülnünk kell, ha két tudomány-egyetem — a budapesti és kolozsvári — s még egy müegyetem anyagi és szellemi szükségleteit birjuk egyfelől pénz-, másfelől tan-erőkkel kellőleg fedezni, nem hogy anyagi és szellemi erőnk kevesét még többfelé forgácsolni igyekeznénk, most, midőn meglevő egyetemeinken is annyi van még fejlesztendő, pótlandó, sőt alkotandó.“

*

A temetési költségek feltüntetéséhez, melyek az ország pénztárát terhelik, szolgáljon adatul a maga szárazságában a következő nyilatkozat: A „Hon“-nak f. é. febr. hó 17-én kelt reggeli számában az országos gyászbizottságnak Deák Ferencz temetkezési költségeit illető részletes jelentésében a következőket foglaltatnak: „bebalzsamosási költségek, a szolgák stb. fizetésével együtt 4484 frt.“ Nem tartom tehát feleslegesnek azon megjegyzést, hogy az entreprise des pompes funébres hivatalnoka által az országos gyászbizottságnak számtételében tölem febr. hó 14-én reggel elkért és általam sajátkezüleg irt számla bonczolás és balzsamozásért, beleértve a bonczjegyzőkönyvet és a segédkező bonczszolga illetékét, 500 o. é. frt, azaz ötszáz o. é. frtot tett ki, a mi az ily szolgálatokért a szokásos legkisebb tiszteletdij. Hogy természetesen nagyobb összeget el sem fogok fogadni, hogy a szolgaszemélyzetnek a balzsamozásra csak indirect vonatkozó segédkezése, a hasznavehetetlenné vált szivacsok, kendők, agyagedények és egy fadézsa aligha felelnek meg a hátralevő 3984 frtnyi összegnek, az bizonyos, s igy ezen rovatba szükségképen oly dolgok is vonattak, a melyek összefüggésben a balzsamozással nem állanak. Megemlitendő még, végül, hogy a bonczolás és balzsamozásra nem az entreprise des pompes funébres, hanem a boldogultnak kezelő-orvosa dr. Kovács Seb. Endre miniszteri tanácsos ur által szólittattam fel, és igy az entreprise hivatalnokát csak az orsz. gyászbizottság meghatalmazott küldöttjének tekinthettem s a számlát is neki csak mint ilyennek adtam át. Budapesten 1876. febr. 19-én. Dr. Scheuthauer Gusztáv, a kórboncztan ny. r. tanára.“

*

Egyébiránt nemcsak Trefort miniszter, és dr. Scheuthauer szolgáltatnak érdekes tanubizonyságot, mily örökséget hagyott hátra Deák méltó utódainak kormányzása és kezelése alatt, hanem a „Pesti Napló“, képmutatása sem vetközhet ki az igazságérzet követelményei alól, midőn sötétebbnél sötétebb szinekben festi az egyes vidékeknek állapotát. A „Kelet Népe“ elég malitosus ilyféle bevezetéssel közölni tudó sitásait:

A „P. Napló“, mint kétségbevonhatlanul kormánypárti lap, oly értesitésekkel árasztatja el magát a vidékről, melyek igen sötét szinben tüntetik fel az ország helyzetét a „Pesti Napló“ által támogatott regime alatt. A „Napló“ legközelebbi gyászjelentései igy hangzanak:

„Visegrád február 16. Községünkben az adóvégrehajtás két nap óta a legnagyobb szigorral folytattatik, a lakosság legszegényebb része — a pinczelakkó vánkosait s egyéb ruhanemüit szedik össze s viszik a községházához, hogy innét Szt.-Endrére s esetleg Budára szállittassák. — Valóban bölcs intézkedése a pénzügyi hatóságnak, a legszigorubb tél közepén 1—1½ láb magas hó mellett a nyomorult adózókat legszükségesb ágynemüiktől megfosztani, ugy látszik, még mindig a régi nyomokban vagyunk, s a mult évtizedek hibái miatt leginkább csak a szegény népet zaklatjuk. — Ez mentse meg tán hazánkat? — A lakosság ³/₆-a szegény napszámos, ²/₆-a csekély vagyonnal biró, ¹/₆-a pedig — adósságukat nem számitva, mely egyeseknél már a vagyon értékét felülmulja — meglehetős jómódu birtokosok. A mult évi termés nagyobbrészt a juniusi jégeső által tönkre tétetett, s a mi kevés bor termett, annak nincs értéke, miből fizessük tehát az adót? Legalább csak kereset volna de épen semmi sincs. — Ily körülmények közt adót fizetni vajmi nehéz. Ehhez még most csak egy árviz kell, s akkor községünk tökéletesen tönkre megy. Pedig nem kerüljük ki ez alkalommal a veszélyt, mert már mult évben kisebb jégállás mellett is a főutczára öntött a viz. Kivánatos lenne, ha Visegrád érdekében is történnék valami felsőbb helyütt, mert ha elöljáróságunkra bizzuk magunkat s vagyonunkat, el leszünk veszve. Van a határban megmérhetlen mennyiségü kőszikla; mily hamar lehetne azokból olcsó pénzen védgátat emelni a község körül. Akarat kell!“

Aztán Torontálmegye kétségbejtő viszonyait ecseteli a „Napló“ következőleg:

„Tekintve a torontáli nyomort, azt hiszem, nem kell commentár, mely azt bizonyitsa: hogy igy nem tarthat sokáig, s hogy a proletár sereg nagyon is szaporodik. — Törvényhatóságok és egyletek egyre kérvényeznek, és a magyar nemzeti bank felállitását sürgetik; nehogy ugy tünjék fel a kérvényezés, mintha csupa privat mulatságból történnék, tán nem fog ártani az általam ezennel közlött és tényeken alapuló hajmeresztő vázlata az itteni pénzviszonyoknak. De ha már benne vagyunk a keserüségben, folytassuk a viszonyok revisióját, és nézzük meg a hitel alapját. Vannak nálunk községek, melyekben a birtok két negyede nincsen az illető birtokosok nevére telekkönyvileg bevezetve. Apák és öregapák nevei vannak a tulajdoni lapon bejegyezve, az unokák eladták a földet és elszéledtek, a vevők pedig nem tudják most a birtokot nevükre iratni, mert sem a hagyatékok nincsenek letárgyalva és a birtokok az örökösöknek beszavalva, sem az örökösök részéről a vevők számára szerződések kiállitva. Chaos és nyomoruság! Nem tekintve azt, hogy az állam veszit az öröklési illetékek be nem fizetése következtében, az illető gazda, a ki tulajdoni joggal birtokolja a vagyont, nem képes 10 forintot kölcsön venni, mert hitele — a rendetlen telekkönyvi állapot miatt — épen nincsen, és ő semmiféle intézetnek nem nyujthat biztositékot. A hol hitel nincsen, és annak alapja hiányzik, ott pénz sem lehet; szükséges tehát, hogy a törvényhozás intézkedjék, miszerint a telekkönyvi állapot rendeztessék, és pedig állami szempontból is, mert temérdek a hagyaték, melytől soha sem fizettetett az örökösödési illeték, és a hol az örökösök nem igen bolygatják az ügyet, mert nem szivesen adóznak. X.“

A reactióról az utolsó időkben pusztán, mint agyrémről beszéltek a beavatott kormánypárti lapok. Igyekeztek, már a menyire tőlök kitelhetett, fanyar jó kedvvel nevetségessé tenni a Berlinből félhivatalosan jött figyelmeztetéseket. Hanem a rém ettől a barátságos fogadtatástól nem hátrált meg, sőt mindig komolyabb fenyegetőzéssel mutogatja szarvait. Maholnap már oly tényezőként akar szerepelni, melylyel számolniok kell a hatalmat görcsösen megragadó honmentőknek, mégha erősen bizonyitgatták is, hogy a 67-iki kiegyezés a nemzet hálájára érdemes. Sajátságos véletlen. Ugyanakkor nyaldossák körül az alkotmányellenes törekvések e müvet, midőn alkotója a sirban nyugszik. Kell-e nagyobb bizonyiték az alkotás gyöngesége mellett, minthogy a nemzet tehetlenül, pénz, gazdasági és haderő nélkül kénytelen szemlélni az aláásás veszélyes miveleteit, s mindez ellen nincs egyéb fegyvere a kormánypárti sajtó idegesen félelmes mosolyánál és kapkodó biztatásainál.

Ámde, nehogy azzal vádoltassunk, hogy csak ugy a levegőből szedegetjük álláspontunk igazolására a réміhireket, közöljük a reactió mozgékonyságáról magának a „Nemzeti Hirlap“-nak összeállitásait.

„A „Norddeutsche Allgemeine Ztg.“ ma érkezett száma egy tüntetést sceniroz, mely azt mutatja, hogy a reakció Ausztriában, Poroszországban és Franciaországban nagyban müködik és egyetértőleg egymással kezet fogva jár el. — Bismarck organuma, lapja élén, feltünő betükkel közli a „Corresp. hongroise“ czikkét a „Kreuzzeitung“ ellen, melyben a porosz Junkerek közlönye azzal vádoltatik, hogy a porosz konzervativek a dualismus megdöntésére és az egységes Ausztria helyreállitására törekszenek. — Midőn Bismarck lapja elismeri a magyar lap nézetének alaposságát, egyszersmind egy barátságos intéssel szolgál Bécsnek, hol Rodics ur, a szlávbarát, mint nagyhatalom alkudozik Andrássy gróf külügyminiszterrel.

Rodics urnak már annyira megnőttek szarvai hogy a civilminiszterek nem küldhetnek neki irásbeli parancsokat, mert azokat a papirkosárba veti. — Hogy elérhessenek valamit, a szegény civilista miniszterek, kénytelenek Rodics urat a kabineti iroda által Bécsbe rendeltetni; itt még pedig az uralkodó személyesen kell, hogy tudassa vele fejedelmi akaratát és Rodics ur teendőjét; csak is ezen tekintély előtt hajlik meg e nagy ember.

Ki nem emlékezik ennek hallatára Jelacsichra és az akkori camarilla cselszövényeire? — Semper idem. — Rodics valódi ne bánts virág s miért az, ha szabad kérdenünk? . . . . . „Mivel nagy befolyása van — mondják — a délszlávokra, kik inkább hallgatnak reá, mint a konzulokra.“ S honnét ered e nagyszerü befolyás? — Bizonyára onnét, hogy Rodics a lázadást támogatta, a felkelőket hitegette és igéretekkel bolonditotta.

A „Pester Lloyd“ azt irja, hogy majd legutolsó esetben Rodics békemissiójában küldetik a felkelők táborába. — Hanem aztán legyen a missiónak fényes eredménye, mert különben az egész világ kineveti Rodics ur befolyását, s még inkább az alkotmányosság azon eddig ismeretlet nemét, midőn egy tábornok a maga szakállára üz külpolitikát, s mint önálló hatalom alkudozik saját kormányával.“

A kik az 1848-iki eseményeket megelőző idők történeteit ismerik, lehetetlen, hogy észre ne vegyék, mennyire egy forma jelenségekben érezteti kezét a meghaltnak hitt kamarilla.

Budapest, február 21.

Bármily dőre legyen is valaki avatatlan itéletnek tartani a saját érdekeit közvetlenül s igy természetszerüleg bárkinél jobban ismerő nemzet összeségének egyhangu nyilatkozatát az önálló vámterület és önálló magyar bank felállitása mellett: reánk nézve ezen, különben már meghaladt álláspont helyes voltát fényesen igazolja egymagában is amaz élet-halálra menő makacs harcz, a melylyel az osztrákok a jelen állapotok fentartása mellett küzdenek, vagy legalább küzdenének, ha tényleg volna — ki ellen? Kétségtelen, hogy ők nagyon jól tudják a mostani állapot előnyeit önmagukra, és hátrányait a mi részünkre nézve, elanynyira, hogy mi ez állapotok fentartása melletti küzdelmök szivósságában láthatjuk azon nyereségek mértékét, melyeket ezek révén a mi rovásunkra élveznek.

Nem voltunk a vám- és bankügyi alkudozások iránt bizalommal az első pillanattól kezdve, és nem lehettünk vala bizalommal a „szabadelvü“ kormánynyal szemben még azon esetre sem, ha Tisza Kálmán az ország közvéleményével magát ellentétbe helyezve ki nem nyilatkoztatja is a „közösség“ fentartásának szükségét. E közösség fentartása mellett pedig épen nem; tudva azt, hogy annak fenállta alatt Magyarország élettelen cadaver-nél nem egyéb, érdekeinknek Ausztria érdekeivel való azonositása annyi levén, mint az olajnak és viznek együvé; való keverése s hogy lehetetlen is, mikép volna a viszonyokkal kellőleg ismeretes, ép erkölcsi érzékü magyar ember az ország ban, a ki e közösségnek további fentartását óhajtaná.

Ámde a „közösség“ fentartásának kimondása mellett még meg sem állapodott a „szabadelvü“ bölcseség és tehetetlenség. Szemeinkről lehullhat a hályog most már, mert hiszen ez idő szerint a látszatos vivmányokkal se ámithatja magát senki többé azon világossá lett ténynyel szemben, hogy nem oly czélból s nem annak gondolatával mondotta fel a kormány az Ausztria és Magyarország között fenálló kereskedelmi és vámszerződést, — mintha az uj alkudozások számára fentartott határidő alatt csak egyetlen lépést is szándékozott volna tenni érdekeink megóvása czéljából.

Az osztrák sajtóhad örömrivalgást üvölt a fölötti kéjes tudatában, hogy „a magyar kormány férfiai az utóbbi alkudozások alatt engedékenyeknek mutatkoztak“. Minden valószinüség ama rideg tény bekövetkeztét jelöli, hogy Magyarországot elvégre is a nemtelen kufárok tömege adja el. Kétségbeejtő rémként kisért mindenfelől azon eshetőség, hogy az e héten ujra felveendő alkudozások alkalmával a kormány még arról is lemond, a minek „kivivásával“ eleinte hitegetett s magyarán szólva még a veszett fejszének a nyelét se kapjuk meg!

A félhivatalos magyar lapok gunynyal, hitetlenkedéssel igyekeznek ugyan sulyát venni e gyalázattelt eshetőségnek. Ámde volna-e, ki ne látna a vészt drapirozó fátyol redői mögé? Volna-e valaki tájékozatlan: nyitját nem találni e czélzatos enunciatiónak egy-egy oly sugalmazott organum részéről, melynek mestere multját feledve, elveit sutba hányva, ember és isten itéletét kigunyolva képes volt rohanni a hatalom polczára vezető áramlat sodrával, és vér nem futotta be arczát az orgiák hirdetésekor a megmételyezett politikai és társadalmi élet romjain?! Hiszen a farizeusok sárral dobálják a meggyőződést, scholasztikusi észjárással forgatják ki a logikát. Ha a „szabadelvüek“ Ausztria markába szolgáltatták Magyarországot, el fogják hitetni, hogy a „magasb tekintetek“ kérlelhetlen parancsnak tettek eleget érdekeink elárulásával. El fogják hitetni, hogy a fehér fekete, a bün koszoruzni való érdem, a megvetésre méltó gyávaság államférfiui tapintat; mint tudták vitatni az absurdumok alaposságát azok, a kik egygyel egyenlőnek állitották a matematikai hármat, mert az istenség fogalmában is meg lehet azt találni. . . .

Oly szánandó állapotok bekövetkeztének előestéjén áll most ez ország, melynek már-már becsületében is markolászni mer a politikai proletarizmus és érdek-hajhász iparlovagok tömege, hogy ijesztő vázzá leendő törpülése feletti fájdalmát valóban nem lesz csoda egyedül annak veszedelmes tudatával enyhitnie, hogy hiszen érzéketlen

álomba kell dermednie hova-előbb s nem fog többé törődni azzal, hogy kijátszott, merőn a jog és igazság fegyverével pajzsolt érdekeinek megóvásában virtuális tevékenységet, vagy még csak szándékot sem látszik-e mutatni az omnipotens „szabadelvü“ apostolság!?

Saját „szabadelvü“ kormányunk által fog a „magasb szempontok“ köpönyege alak sankcionáltatni megköszönhető „jó“-ként a közös vámterület s kapunk magyar forditásban német rongy-papir darabokat, a mely „vivmánynak“ világ csufjára és hazánk szégyenére az lesz a neve, hogy „önálló magyar bank“ . . .

Ez lesz vége, s az uralkodó aera dicsőségéhez méltó befejezése azon hü-hónak, mely csak pár hó előtt is Tisza Kálmán erélyét s a felvetett közösügyi állapotoknak a mi javunkra leendő megváltoztatását hirdette!

S még minő raffineriával történik ez is! Az utolsó napokban enquet-et hiv össze a kormány, s most, mikor indulásra készen áll a vám és bankügyi alkudozások folytatására, esetleg befejezésére: most akar utasitásokat, tájékoztató eszmét nyerni a czél és irány felől amaz ügyben, melyben már havak óta ismételten is tárgyalásokat folytatott?; Enquet-et hiv össze: nehány kegyleső, szószátyár, talán egy nyájas tekintettel akár Judás szerepére rábirható gráta personát szólit be magához, hogy a névtelen, vakand módjára „müködő“ szakértői értekezlet nyakába suvaszthassa kellő esetben Magyarország anyagi érdekei eljátszásának bünét, melybe saját könnyelmüsége és szellemi vaksága vezette!

Plaudite!

Ez a közvélemény meghamisitásának legkönnyebb és legczélravezetőbb módja; ez a nemzet elámitásának egyik jelentékeny fegyvere! Tanácsot kérni, „szakértőket“ hallgatni ki, s mikor idegen kezekre játszva az ország java, és „mikoron a kakas hármat kukorékol“ . . . akkor rámutatni a h o l t testületre, azt mondva: „Ennek utasitásait követtem.“

S a mester apostolainak, a moloch profétáinak bizonyára lesz gondja annak bebizonyitására, hogy a kormánytól hazafias tény volt: alapos tájékozottság, terv és számitás nélkül kapkodni az alkuban, mert igy legalább nem beszélhetett, s ránk nézve r o s z a t nem mondhatott; és politikai bölcseség volt tőle feladni jogainkat, praejudikálni az országgyülési határozatnak s nehány évre átadni Magyarország tetemét az idegen paraziták rajának, mert azt igy kivánták a „magasabb tekintetek.“

És a ki az egyedül üdvözitő hitnek hive, annak hinnie kellend majd, a mit mondanak a próféták, azért, — mert ők mondják! *Kratky.*

A lefolyt vitához.

Az utolsó két nap alatt az országnak majdnem minden vidékéről özönlenek a levelek és táviratok szerkesztőségünkbe, hogy a legnagyobb elismerés és bizalom hangján adják pártunknak tudtára, mennyire correctnek és eredményesnek találják álláspontunkat a Deák Ferencz emlékének beigtatását tárgyazó törvénynyel szemközt.

A tudósitások tulnyomó része azon nyers támadásokat veri vissza, melyek a „közvélemény“ nevével szerették volna eltakargatni a hatalmas erkölcsi vereséget, mely villámkép sujtotta őket, midőn érdekeiket és pártönzésüket már dicsőséggel övezve hitték. Szeretnők nagyon e közleményeket szembeállitani azoknak merész állitásaival, a kik eléggé nevetségesek voltak a Tisza által kelletlen-kénytelen, s teljesen a Deák-párti elemek pressiója alatt benyujtott törvényjavaslatot az ország közvéleménye által kivántnak feltüntetni. Szeretnők annál inkább, hadd lássák, hogyan gondolkozik a független polgárság arról a törvényről, melyet az ország legkinteljesebb viszonyai között nyujtanak be ignorálásával a kézzelfogható tenyeknek.

Bocsássanak meg azonban tisztelt elvbarátaink, hogy e tárgyu leveleiket — egynek kivételével — félretegyük. Pártunknak tartozunk ezzel, mert különben még azzal találnának gyanusitani, hogy a Simonyi Ernő által az elfojtott nemzeti lelkiismeret nevében történt felszólalás igazolását az utólagos vidéki védelemben keressük. Nem akarunk a legtávolabbról még csak árnyékot sem nyujtani a kormánysajtónak oly feltevésekre, mintha lekötelezettségüknek parancsszóra folyó piszkolódásait komolyan számba vennők annak a népnek nevében, mely szenved, nyomorog és megváltás után eped.

Az egyetlen közleményt Petrovay János ur tollából bazini kelettel, csakis ama bevezetéseért adjuk, melyben a szépirodalmi „Fővárosi Lapok“ pártosságára czélozva az „Ellenőr“-t rendreutasitja.

A czikk igy hangzik:

„Minthogy semmiféle közösügyes elvü politikai lapot sem tartok, tehát nem is tudhatom, hogy azok miket irnak, hanem a „Fővárosi Lapok“ czim alatt megjelenő szépirodalmi napi közlöny elég szives, gondolom hü kivonatban közleni, a fusionális párti „Hon“ és „Ellenőr“ lapokból a Simonyi Ernő ellen intézett kifakadásokat.

A szépirodalmi lapnak e szépirodalmi magatartására nincs szavam, meg volt már az róva nem egyszer, de az „Ellenőr“-ből vett idézeteket nem hagyhatom szó nélkül, miután e lap elég perfid Simonyit ugy állitani elé, mint a ki nem a párthivek nézeteit tolmácsolta.

Nem tudom eléggé bámulni az „Ellenőr“ készséges szolgálatát, melylyel bennünket, szélső ellenzéknek összes tagjait szerencséltetni kiván, s felhivás nélkül segitségünkre rohan, hogy ő szerinte, rólunk azon botrányt, melyet Simonyi Ernő ur elmondott beszédével pártjára háritott levegye, és Simonyinak vissza ajándékozza! Vajjon honnét datálja az „Ellenőr“ ezen privilegiumát: hogy jobban kivánja tudni, mint érezünk mi önnön magunknál? Hát megsüketült, vagy megbutult-e, hogy nem hallja és nem észleli, miként mi közjogi ellenzékiek, egyhangulag nemcsak, hogy magunkénak valljuk Simonyi Ernő kinyilvánitását, hanem itt kün, az országházon kivül, körültekintve szegény hazánkon, mi a nagy közönséggel együtt, mélyen érezzük, az abban indokolt igazságokat! És látva Deák örökségének végrendeletét, melyhez most irják Bécsben a codicillust, el elszomorodunk hazánk állapota felett, hogy is ne: hiszen még a hirhedett Bach korszak alatt sem volt roszabb dolgunk, mint ma!

Mutassa ki nekünk a „Hon“ és az „Ellenőr“: hogy hol rejtenek hát azon érdemek, melyekért Deák Ferenczet, a sándor-utczai palotában canonisálták? Talán abban, hogy mint önálló országnak, dicsőséges delegationalis intézményünk van? vagy hogy a trafikon most Magyarország czimere szégyenkezik a két fejü sas helyett? vagy hogy több adót fizetünk mint Bach alatt? vagy talán abban, hogy az 1848-ban eltörült nemesi kiváltságok helyett feltaláltatott nagy bölcsen a virilismus? vagy abban, hogy a budai királyi várlakon fekete sárga zászló leng? vagy, hogy törvénykezésünk és közutaink roszabbak mint azelőtt? vagy talán a napról napra szaporodó status adósságban? avagy a megbukott magyar gőzhajózásban? vagy talán abban a rengeteg hitelben, melylyel a külföldön nem birunk? vagy talán gyönyörüséges vasutainkban? avagy szépséges törvényeinkben, melyekkel megölték a megyét, s koldussá tették az országot? vagy azon budai minisztériumban, melyet Bécsből dirigálnak? vagy talán a Bach-huszárok penziojában? avagy a Bachkorszakból átvett stempli, fogyasztási, s ujjolag feltalált luxus és fegyver-adóban? vagy abban a német bankóban rejlik talán, melylyel mai napság is fizetünk? Mert, hogy önök ott a Sándorutczában igen jól érzik magukat, kivált a bársony székeken ülők, azt csak nem mondhatják érdemnek. Hol rejlik tehát az, a mit Deák Ferencz Magyarország javára teremtett?! Abban; hogy ő oly nagy becsületesség volt, hogy örök őt ezen az uton nem követhették, hanem balutra térve, ő hagyta menni a dolgot ugy, a mint önök akarták, hallgatván nagy bölcsen.

Jól tudjuk mi, valamint önök is, hogy hol rejlik az ország bölcsének az érdeme! csak ki kell mondani a valóságot; abban uraim, hogy a mit a bécsi hatalom háromszáz éven által, s a Bachkorszak alatt semmiféle fortélylyal keresztül nem vihetett, az 1867-ki kiegyezés által megtette az első lépést Deák arra, hogy Magyarországot be lehessen olvasztani Osztrákiába!

Erős mi nékünk azon hitünk: hogy eljő még, a restitutio in integrum kora. A midőn önöket öszszes törvényeikkel együtt el fogja söpörni az öntudatra ébredő közvélemény. Addig irjanak önök összevissza bármi badarságokat, mi önérzettel keblünkben, tántorithatatlanul folytatjuk és folytatni fogjuk a végső pillanatig közjogi küzdelmeinket, hogy hazánkat a végromlástól megmenthessük.

P e t r o v a y J á n o s.

Czáfolat. Szinyey Gerson ur a „Baloldal“ egy közleményét az „Egyetértés“-ben látja helyreigazitandónak, bizonyosan remélvén, hogy kisiklik a „Baloldal“ czáfolata alól. Szinyey ur azt hibáztatja, a ki az 1868-iki kiadást használja, mert van a „Világ és Földismeret“-ből 1875-iki kiadás is. Ez igaz. De nincs köszönet benne. Mivel az 56. lapon az 1875-iki kiadásban igy kezdődik a harmadik czikk: „Ha Európa térképére tekintünk, ott látjuk majdnem közepén az osztrák-magyar birodalmat, melynek **kiegészitő része** a magyar királyság, vagy Magyarország.“ E 10,000 példányban szét szórt hamisitvány ellen az udvarhelyszéki másodtanfelügyelő már fel is lépett és reméljük a tanodákból leendő kitiltását. Szinyey urnak pedig jövőre több lelkiismeretességet, és sikerültebb helyreigazitást kivánn Sz.-Udvarhely, február 19. — A „Baloldal“ munkatársa.

ORSZÁGGYÜLÉS.

I.

A képviselőház mai ülésén folytatta a közadók kezeléséről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalását, és abból az 53—57. §§-okat tárgyalta le. A vitában részt vettek a kormánypárt részéről Plachy, Remete, Hosztinszky, Móricz Pál, pártunk részéről pedig Mocsáry, Simonyi Ernő, Vidovich, Németh, Almásy és Szalay.

A mai vitának sarkpontját az 54. §. képezte, mely ellen minden párt részéről adattak be módositások. Mocsáry Lajos, ki szinte adott ugyanezen §. ellen módositást, jeles beszédben, melyet alább terjedelmesen közlünk, élénken az igazsággal megegyezőleg ecsetelte az adózók, különösen pedig a legszegényebb adózók sorsát a végrehajtásokkal szemben, és azt követelte, miszerint az 54. §. azon pontjai, melyek a zálogolás alá nem eshető tárgyakat jelölik ki, világosabban részletesebben határoztassanak meg, nehogy a jelenleg levő visszaélések továbbra is fentartassanak. Inditványozta továbbá hogy a zálogolás alól kivétessék a vetőmag is. És bár mennyire támadta is meg a pénzügyminiszter ezen inditványt, a képviselőház — különösen a régi baloldali gárda támogatásával — 107 szavazattal 79 ellenében elfogadta ezt.

Pártunk tehát legalább részben keresztül vitte módositványát. A kormány vére fellázadt, és Tisza ő excellentiája mindjárt ott termett a régi baloldaliak között, és oktatást tartott nekik a pártfegyelemről. De késő volt.

II.

A képviselőház ülése február 21-én.

E l n ö k: Ghyczy Kálmán. Kormány részéről jelen vannak Tisza, Széll, Simonyi és Trefort miniszterek.

Elnök az ülést 10 órakor megnyitván mult ülés jkönyve hitelesittetik.

E l n ö k: bemutatja Győr megye feliratát 1868. 31. t. cz. hatályon kivül helyezése iránt. — Továbbá Győr megye föliratát a kézbesitésekről szóló 1875. X. t. cz. módositása iránt. — Ugyancsak Győr Szabolcs és Somogy megye föliratát a magyar nemzeti jegybank és külön vámterület fölállitása iránt. Bemutatja továbbá Heves, Szolnok megyei orvos gyógyszerész egylet kérvényét az 1875. XXVI. t. cz. 3. fejezete 15. §-ban foglalt luxus adó mentesek sorába az orvosnak is felvétele iránt. Pozsony város iparosainak kérvényét az 1872. évi ipartörvény módositása ügyében. A szolnoki választó kerület 1059 választóinak kérvényét önálló bank és külön vámterület tárgyában. Mindezen kérvények a kérvényi bizottságnak fognak kiadatni. A kassai kir. törvényszéknek kérvényét, melyben az 1873 évben megtartott képviselőválasztás alkalmával elkövetett visszaélés miatt Kiszely Árpád országgyülési képviselő kiadatását elrendeltetni kéri. A budapesti kir. törvényszék kérvényét Kornis Róza magán panaszosnő által Madarász József országgyülési képviselő mentelmi jogának felfüggesztése iránt. Ki fog adatni a mentelmi bizottságnak. Vas megye felső őri kerületében megválasztott Ernust Kelemen országgyülési képviselőnek megbizó levelét, mely az állandó vizsgáló bizottságnak lesz kiadandó.

Hunyadi Béla a kérvényi bizottság előadója bemutatja a kérvényi bizottság által letárgyalt kérvények 12 sorjegyzékét. Ki fog nyomatni és szétosztatni.

Perczel igazságügyminiszter Trauschenfels interpellatiójára holnap fog szokott időben válaszszolni. — Ezután a végrendeletek alakszerüségeiről szóló törvényjavaslat harmadszor felolvastatik és végleg elfogadtatik.

Következik a **közadók kezeléséről** szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Olvastatik az 53. §., mely Plachy módositásának mellőzésével elfogadtatik.

Olvastatik az 54. §.

Teleszky István a következő módositást nyujtja be: „A zálogolási jegyzőkönyvben igénylőkről meg nem neveztettek által inditott igény kereset csak akkor bir felfüggesztő hatálylyal, ha annak az illetékes biróságnál való beadása a zálogolástól számitott 15 nap alatt igazoltatik. Ha a lefoglalt tárgyakra előlegesen birói végrehajtás vezettetett, ez az árverésnek az 55. §. értelmében való megtartását nem akadályozza ugyan, de ha a korábbi foglalás hitelesitett végrehajtási jegyzőkönyvvel igazoltatik, a befolyt vételár azon birósághoz tcendő át, mely a korábbi birói végrehajtás foganatositására kiküldöttet rendelt, és az elsőbbségi kérdés ezen biróság által döntetik el. Az árverési határnap kitüzése előtt jelentkezett előbbi foglaltatók az árverés határidejéről értesitendők. Ily igény és elsőbbségi ügyekben a biróságok által a kincstár képviseletében a kir. adófelügyelő idézendő meg.

Horváth Lajos előtte szólónak módositásait elfogadja s azt inditványozza, hogy a zálogolás alá nem eső tárgyak felett az adófelügyelő itéljen. — **Vidovich** Ferencz szükségesnek tartja, hogy ezen §-ban megneveztessenek a végrehajtás alá nem jövő tárgyak, és egyuttal meg legyen emlitve, hogy ha meg nem tartatnék a törvény, micsoda regressusa legyen az adózóknak. Tehát a 4-ik bekezdés után tétessék: Azon adóvégrehajtó közegek, kik az ezen §-ban foglalt rendelkezéseket meg nem tartanák, az adózók bekövetkezhető kárát és költségét megtériteni tartoznak.

Ezen §-nak egy másik pontjához is van módositványa és ez az, melyre Teleszky is kiterjesztette módositványát. Ezen pont azt mondja, hogy mindenekelőtt az adózónak készpénzjövedelme foglalandó le. Ez félreértésre adhat okot, mert itt az van mondva, hogy azon esetben is, ha a letiltott összeg már kifizettetett. De megtörténhetik, hogy előbb fizettetett. Azért én a 3. bekezdést ugy kivánom módosittatni, hogy ha a letiltás után kifizette amint ezt Horváth Lajos is inditványozta, és hozzá kivánná tétetni azt is, hogy ha a megtörtént lefizetést nem igazolta.

Hosztinszky János Teleszky módositását elfogadja, és az 5-ik ponthoz stiláris módositást ajánl — **Szalay** a 4-ik ponthoz a következő módositást ajánlja: az 54. §. 3-ik pontjához „ugyanazoknak szükséges öltözéke“ után tétessék: „ugy a rajta levő minden ingóság.“ **Balogh** József és **Remete** szinte lényegtelen módositásokat nyujtanak be.

Mocsáry Lajos. A §-nak a zálogolás alul ki vett tárgyakra vonatkozó pontjai ugyanazok, melyek az 1868. XXI. t. cz.-ben nevezetesen annak 40-ik §-ában foglaltatnak. Másképben volt ez tervezve az eredeti tvjavaslatban. Azonban a p. ü. miniszter módositotta. Azonban nézetem szerint nekünk annál maradnunk nem szabad; mivel ezen törvény egy átalában nem respectáltatott az illető közegek által és a legnagyobb visszaélések követtettek el a legszegényebb néposztály érdekében a törvény értelmében.

A törvény hiányát az képezi, hogy ott van mindenütt ezen szó „szükséges;“ ezen szónak „szükséges“ interpretatiója körül forog az egész kérdés. Ezen „szükséges“ szó akkép is magyarázható, hogy hisz utóvégre el lehet hálni szalmán is, nem szükséges okvetlenül, hogy derekaljon és párnákon feküdjék valaki, tehát az ágynemü egyátalában nem szükséges, minek következése az lesz, hogy országszerte kihuzzák a beteg emberek alól, kihuzzák a gyerekágyas asszonyok alól a párnát. Hasonló magyarázat történt a „szükséges“ szóra nézve a ruhanemüeknél; ha van a szegény embernek szüre, bundája, csizmája, azt mondják, hogy hisz hozzá van szokva mezitláb járni, kivált nyáron, tömegesen szoktak aztán ugy az ágynemüek, mint a jobb ruha nemüek is elárvereztetni. Nézete szerint ennek a dolognak tovább igy maradni nem szabad; ezen okvetlenül változtatni kell.

Szóló tudja, hogy a kincstárnak szüksége van arra, hogy a szegény embert is megadóztassa, nem mintha igazságos lenne, hogy a legszegényebb néposztály is fizessen adót, hanem azért, mert e néposztály nagyszámu és ennek filléreit az állam a mostani körülmények közt nem nélkülözheti. Nem igazságos az, mert ugymond méltóztassanak elolvasni azon theorétikusokat, kik e kérdésről irtak. Mindegyik azt a tételt állitotta fel, hogy van a jövedelemnek egy bizonyos minimuma és ezt a szoros életszükséglet képezi, melyen alul a megadóztatásnak mennie nem szabad. Sőt saját törvényeink is, melyet nem régiben hoztunk az átalános jövedelmi adóról, utóljára is minden adót csak a jövedelemtől lehet követelni, maga is azt mondja, hogy a 300 forinton aluli jövedelem jövedelmi adó tárgyát nem képezheti. Az igazság a méltányosság szerint tehát nem szabadna megadóztatni a legszegényebb néposztályt.

Azután igy folytatja szóló: Legyen szabad még megjegyeznem, a mit talán csak mellékesnek tartok. Igaz gyakran tétetik nekünk azon szemrehányás, hogy mi mindig csak affectáljuk azt, hogy a szegény adózónép, az „ó népnek“ prókátorai vagyunk. Azt hiszem, hogy itt ezen esetben egyátalában nem járunk el pártszempontból, midőn a legszegényebb néposztály érdekeit védelmezzük. Nem azért, mert mi ennek a néposztálynak nem vesszük hasznát, mert ezen néposztálynak nincs szavazata Az ó-nép! csak azon részének vehetjük hasznát pártszempontból, mely politikánkat tényleg támogathatja: hanem egyszerüen azt tartom, hogy a törvényhozási kötelesség ezen osztály érdekeit is felkarolja még pedig annyival inkább, mert ezen nép gyámoltalan és saját érdekeiről gondoskodni nem képes; épen azért mert nincsen szavazata és befolyását a közügyek menetelére sem közvetlenül sem közvetve nem érvényesitheti s iparért kötelessége azon osztálynak, mely az alkotmányos jogokat élvezi, mely a szerint kiváltságos osztály, hogy a másik irányában annak érdekét is felkarolja, mert „noblesse oblige.“

Ezen szempontból tartom szükségesnek és a magunk részéről feladatnak, hogy a legszegényebb osztály érdekei mellett felszólaljunk.

Egyébirant azt hiszi szóló, hogy az, a mit az állam ezekből a párnákból, meg a ruhanemüekből az utolsó haszonmarhából bevesz, valósággal igen csekély jövedelem; az igen keveset hoz a konyhára. Azon tárgyak értéke egyátalában nem nagy és azoknak árverésénél az eljárási költségek rendszerint felemésztik az egész hasznot, melyet az állam belőle huzhat. A mi nálunk adóvégrehajtás alkalmával történik, az valóban olyan, a minek egy polgárosodott államban, oly államban, mely jogállam elnevezésére igényt tart, nem szabad történnie. Az 1868-ki törvény mely ide vonatkozik, egyátalán nem vétetik tekintetbe az illető közegek által, mintha a világon sem volna és országszerte az adóvégrehajtók szabad prédája a szegény embernek vagyona; a párnák ruhanemüek, utolsó haszonmarhák, és mindazon tárgyak, melyek ki vannak véve a zálogolás alul, tömegesen szerepelnek ott a licitatió alkalmával (Halljuk! Halljuk!) és történik a nép kárositása más tekintetben is azon esetben, ha a helyszinén nem sikerül az árverés akkor drága fuvarköltség mellett elviszik más helyekre, ugy hogy e fuvar költségek felemésztik a tárgynak egész értékét, (Mozgás) sőt hallott már olyan esetet is, hogy a fuvar, szállitó és eljárási költségek tulhaladták a becsértéket, (Halljuk!) ugy hogy az illetőknek tartozása a végrehajtás által szaporodott. Ily esetek történnek t. ház! Ez valóságos szégyenfolt a czivilisatióra nézve, melynek mi is részesül tekintjük magunkat. (Helyeslés a baloldalon!) ez valóságos szégyenfolt az alkotmányosságra nézve. Ezt tovább türni nem lehet. (Helyeslés a baloldalon.) Történelmünk legszomorubb korszaka az volt, midőn azt igtatták az ország rendei a törvénybe és „misera plebs contribuens cujus clamor jugiter ascendit coram conspectum dei!“

„En azt hiszem t. ház, hogy most sokkal több joggal lehetne azt a törvénybe igtatni, ha nem volna benne, a mi történt II-ik Ulaszló idejében. Meg vagyok győződve róla, hogy a t. pénzügyminiszter urnak nincs tudomása arról, hogy mi történik az országban, mert ha volna tudomása, okvetlenül gondolkodott volna e törvényben oly formán, hogy e visszaéléseknek vége vettessék. És ha majd informatiót méltóztatik kérni a maga közegeitől, nagyon tartok tőle, hogy azok igazak és kielégitők nem lesznek; mert természetesen az illető közegek óvakodni fognak attól, hogy a t. miniszter urnak kellemetlen órát szerezzenek ily dolgok olvasása által, hanem méltóztassék a t. miniszter ur beküldetni magának az illető törvényhatóságok utján azon hivatalos körözvényeket, melyek adóvégrehajtások alkalmával kibocsáttatni szoktak; vagy talán ne vegye rosz néven, hogy e tekintetben bátor vagyok tanácsokat adni (Halljuk!) szerezze meg pl. a „Nógrádi Értesitő“-t. Azon lapban minden adóvégrehajtás és zálogolás hirdetve van s ebből látni fogja a t. pénzügyminiszter ur, hogy azon tárgyak, melyeket előbb emliteni bátor voltam, tömegesen vannak árverésre kitüzve. Már annak idején bátor voltam a korábbi pénzügyminiszter urral közölni azon lapnak számait, ha a mint értesülve vagyok ezek most is léteznek, abból olvashatja a t. miniszter ur a nyomornak igen ékesen szóló kronikáját és abból tehet oly hasznos pénzügyi tanulmányokat, melyek reménylem az országra nézve hasznosak lesznek. Hogy a mostani állapottal szakitsunk, szükségesnek tartanám az erre vonatkozó törvényt jobban praecizirozni és e tekintetben a következő módositványokat vagyok bátor ajánlani. A 4. pont a) betüje azt mondja, a végrehajtást szenvedőnek és családjának szükséges ágy és ágynemü;“ ezt én következőleg gondolnám czélszerüen módositani: „a végrehajtást szenvedő és családja által használt ágy és ágynemü“ tehát hadd legyenek a luxusczikkek, a tornyos ágyak a végrehajtás tárgyai, de a mit a család tényleg használ, ne kerüljenek végrehajtás alá.

A b) pont igy szól: „ugyanazoknak szükséges öltözéke.“ Itt a szót „szükséges“ kihagyandónak vélem, mert hisz a nép ez osztályánál diszruháról nem lehet szó, mert ez csak annyit szerez be, a menynyire szüksége van, tehát e szó „szükséges“ kihagyandó, nehogy, ha az illetőknek jó ruhája, szüre bundája és csizmája van, azt tőle elvegyék, tehát a b) pont igy volna szövegezendő „ugyanazoknak öltözéke.“

A c) pont azt mondja, az egyetlen vagy utolsó darab haszonmarha és annak egyhavi takarmánya.“ Ezt is jobban kérném praecirozatni pl. ilyen formán: „az egyetlen vagy utolsó haszon-marha u. m. tehén, kecske, sertés, tenyészszárnyas állatok“ mert a gyakorlatban a haszonmarha alatt rendesen csak a szarvasmarhát fogják érteni (Igaz! Igaz! a baloldalon) és attól lehet tartani — sőt ez ugy is van a gyakorlatban — hogy a haszonmarha alatt csak a szarvasmarhát értik és kecskét és sertést ellicitálják (Helyeslés a baloldalon.) Hanem ezenkivül azt is belekivánnám iktatni, hogy a tenyész vagy szárnyasállatok is kivétessenek a végrehajtás alól, mert az ellen nincs észrevételem, hogy ha van egy pár csirkéje vagy egy párt hizlalt ludja, azok elárvereztethessenek, hanem hogy azt az egy néhány tyukját is elárverezzék, a mely után családja tojást élvezhet, azt nem tartom igazságosnak.

Ugy látszik, hogy egyik t. barátom mosolyog a felett, hogy én itt tyukokról, kacsákról és ludakról beszélek, megjegyzem, hogy engem csak az bátoritott fel ezek elmondására, hogy ha a törv. hozás méltóságának nem derogált más alkalommal, akkor t. i. mikor a fogyasztási adókról volt szó, leszállani ugyanazon niveaura, hogy a törvénybe iktassa pulykát, kappant, csirkét, galambot, fenyümadarat, malaczot stb. (Igaz! Igaz! a balon) ha mondom a törvényhozás méltóságának nem derogált mindezeket a törvénybe iktatni akkor a mikor az államnak nagy zsebéről szó volt, én azt hiszem, hogy egyátalában nem derogálhat a törv. hozásnak ez alkalommal az sem, hogy ha arra kérem, méltóztassék itt is egy kissé a tyukokra és ludakra kiterjeszkedni. (Helyeslés a balon.) Továbbá t. ház még egy tárgyra vagyok bátor felhivni a t. ház figyelmét és ez a vetőmag. A törvényben már kimondták, hogy a nélkülözhetlen igásmarha és a gazdaság folytatására szükséges eszközök nem lehetnek a végrehajtás tárgyai, de hiányzik benne t. ház a vetőmag, pedig én azt hiszem, hogy a gazdaság folytatására épen olyan szükséges a vetőmag mint az igásmarha vagy a gazdasági eszközök s ha már azon szegény népet nem akarjuk egészen tönkre tenni, kell hogy legalább vetőmagja legyen azon szántóvető népnek. (Helyeslés a baloldalon.)

Kérném tehát ezen §-ba azt is felvétetni: a szükséges vetőmag.

Ezek azok t. képv. ház, a miket becses figyelmökbe ajánlani bátor voltam. Ne méltóztassék csekélyleni ezt a dolgot, hanem méltóztassék azt komoly figyelembe venni. Igaz, hogy végre is azon osztály, melyről itten szó van, gyámoltalan, nem képviselteti érdekét és nem védelmezheti magát, de ennek irányában a végletekbe menni nem lehet, mert méltóztassanak elhinni, azon lappangó kommunistikus hajlamok, melyek kiirthatatlanok és itt ott fel is tünedeznek, bizonyos alkalmakkor rettenetesen szoktak jelentkezni. Nem tartom czélszerünek, hogy a nép bármely osztályát helytelen intézkedések által elidegenitsük az állam ügyétől, mert épen könnyen bekövetkezhetik azon idő, a midőn ezen államnak minden polgára szükségben a legnagyobb ép ugy mint a legkisebbre. (Élénk helyeslés a baloldalon. (olvassa a módositványt): Az a) b) és c) pontok helyébe vétessék fel a következő szöveg: 4-er a) zálogolás illetőleg végrehajtás alól azonban kivétetnek a végrehajtást szenvedő családja által használt ágy és ágynemü, b) azok öltözete c) az egyetlen vagy utolsó haszonmarha ugymint: tehén, kecskék, sertés, tenyész szárnyas állatok, d) valamint a felsorolt állatok tartására szükséges egyhavi élelem e) a szükséges vetőmag.

Moricz Pál nem fogadja el előtte szóló módositását.

Németh Albert előtte szólónak megjegyzi, hogy Mocsáry szavait elferditette; mert Mocsáry csak azt mondotta, hogy kiválólag Magyarország legszegényebb néposztálya az, mely pártszempontból nem állitható ugy oda, mintha e párt azok érdekében az „óh szegény magyarnép!“ érdekeit képviselni kiválólag hivatva volna.

Ami azt illeti, a mit Móricz Pál fölsorolt apró hitvány vagyonkák a szegény ember mindenét képezik és ha ez el nem vétethetik, akkor az illető egyátalában meg nem támadható; ez nem áll; mert a nála használatban levő ágynemüt, ha unicum, ha egyetlen egy vagyon azon embernek, csakugyan nem lehet elvenni tőle s ha egyebe nincs, arról bizonyosan nem tehet az állam és az a szegény emher sem tehet róla. Ez vételes helyzet, mely ritkán fordul elő; mert a használt ágynemün kivül rendesen más ágynemüje is van az illetőknek s az elvehető. De meghagyassanak még tenyészludai és az a jó gondoskodó gazdaasszony fog annyit kapargatni és takargatni, hogy a mit a azután majd Móricz Pál által védett alapon tőle elvenni lehessen a használatban levő ágyon felül. Ezek után kijelenti, hogy pártolja Mocsáry módositványát.

Mocsáry Lajos Móricz által félremagyarázott szavait igazitja helyre.

Csanády Sándor: Mocsáry figyelmét kikerülte ezen §-nak 4 alatti pontja, mely azt mondja, hogy a végrehajtást alól csak a **végrehajtás követő 15** napra szükséges élelem vétessék ki. „Vannak az évnek oly szakai; a midőn szegényebb polgártársaink a legjobb akarat mellett nem képesek munkát kapni, hogy kézi munkával tarthassák fel családjok tagjait. Azért azt kéri kimondani, hogy a végrehajtástól mentes a családnak legalább is egy hónapra tartozó élelmi szere.

Almásy Sándor: Mocsáry minden módositványához hozzájárul, de egyre mégis bátor a ház figyelmét felhivni arra, a hol a §-ban hozzátétetik, hogy t. i. „a szükséges vetőmag.“

Ez igen fontos körülmény és azért nem is terjeszkedik ki a többire csak azt ajánlja a ház figyelmébe, hogy a vetőmag az adóvégrehajtás alól kivétessék. — **Széll** miniszter ezen §. 2-ik pontjára nézve Teleszky módositását fogadja el. A 3-ik pontot Remete és Balegh módositásai ellenében változatlanul megtartani kéri. A 4-ik pontnál Horváth Lajos az 5-ik pontnál pedig Teleszky módositásait fogadja el.

Simonyi Ernő. A 4. ponthoz Horváth Lajos által beadott módositást nem tartja nyereségnek. Az adófelügyelő rendeli el a végrehajtást, s az adófelügyelő legyen ismét a felebbezés b irája? Ez a törvénykezés és a törvény végrehajtási theoriának egy uj neme, a melyről meglátjuk, hogy a gyakorlatban hogy fog ez müködni. A miniszter azt mondja, hogy a 4. ponthoz több módositás adatott be, a mely nagyobb kimélet kiván tanusittatni az adózók iránt. Igenis ennek kell lennie a törvény egyik főfeladatának és a kormány egyik főkötelességének. Az államnak adóját be kell hajtani, de soha nem szabad elmenni annyira, hogy az adózókat megrontsa, az által, hogy az adót rajtuk megveszi tönkre tegye. — Azt mondja a miniszter, nem oly nagyok ezek a visszaélések, mint a minőknek mondják; mert azon esetben, midőn hozzá felebbeztek azt tapasztalta, hogy mindig nagyobb volt a hir, mint a valóság. Azt megengedi, hanem hogy valaki a miniszterhez felebbezzen, az már oly complicált operatió, a mire egy szerény földmives egyátalán nem képes. Hisz annak a szegény embernek, hogy az miniszterhez felebbezhessen még előbb utját módját kell tudnia és ügyvédet kell fogadnia, a mit épen azért nem tehet, mert hiszen adóját sem képes megfizetni.

Arra nézve a mit a miniszter ismételve mondott itt a házban, hogy ha valami baj történik forduljon ő hozzá, ezt a szegény ember nem teheti, van igen sok eset, a hol az, a kin igazságtalanságot követtek el, a miniszterhez folyamodik, de legtöbb ember nem teheti azt, és épen azoknak érdekei iránt kell legnagyobb kimélettel viseltetni, a kik ezt nem tehetik, mert azért nem tehetik, mivel szegények.

A miniszter azt mondja, hogy 15 napi élelem elég. Megengedi, hogy elég nyáron, mikor munkaidő van, mert az illető ha dolgozni akar, szerezhet és ha ugy intézkedik a miniszter, hogy a végrehajtás csak nyáron vezettessék a szegény ember ellen, ha munka ideje van, akkor szigoruan lehet eljárni; de honnan szerez az illető, ha télen elveszik élelmét? A vetőmagról azt mondja a miniszter, hogy visszaélésekre ad alkalmat. Szóló azt hiszi, hogy az itt elősoroltak közt semmit sem könnyebb meghatározni, mint a vetőmagot. Az egész község tudja, hogy az illetőnek mennyi földje van és igy azt is, hogy mennyi vetőmagra van szüksége.

Azt mondja a minszter, hogy hisz az állam csak törvényes adójának behajtását követeli; igaz, hanem az adónak soha sem szabad oly nagynak lenni, hogy szegény embernek azon szereit vigye el, melyek neki élete fentartására kereseti módjának folytatására szükségesek Ezekután kijelenti, hogy Mocsáry módositványát pártolja.

A ház a pénzügyminiszter által elfogadott, szövegben, Mocsáry azon módositásával „hogy a vetőmag végrehajtás tárgya nem lehet“ fogadta el az 54. §-t,

Olvastatik az 55. §.

Vidovich Ferencz. Az 1. pont c) betüje alatt az foglaltatik, hogy az elárverezendő ingóságok egy más adókerülethez tartozó, városi joggal biró mezővárosba is elszállithatók. Ezen esetre nézve ki van mondva, hogy az ily elszállitáshoz az adófelügyelőnek engedélye szükséges. Szóló azt inditványozza, hogy adófelügyelő engedélye helyett tétessék: „járási szolgabiró.“

A 2. pontban az mondatik, hogy az árvezésre kitüzött határnap 8 nappal előbb közhirré teendő. Szóló azt is inditványozza, hogy az első határidő is legalább 15 nappal előbb közhirré volna teendő. Ily értelemben módositványt nyujt be. Végre b) pont 2. bekezdésében az mondatik, hogyha idegen adókerületben, de oly helyre tüzetik ki az árverés, hol a község birája és a jegyző, illetőleg körjegyző nincs jelen, valamint mindazon árveréseknél is, melyeket a szolgabirák foganatositanak a befolyt összegeket a helybeli kir. adóhivatal az illetőknek rögtön kiadandó hivatalos nyugták mellett veszi át, oly községekben pedig, melyekben kir. adóhivatal nincs a befolyt pénzeket azon községi közeg, mely azon községben az adók beszedésével megbizva van, átvenni és azokat az illető községi, vagy állami pénztárnak átküldeni tartozik. Már pedig ki van mondva a javaslatban, hogy a községi adókezelő a befizetett összegekért felelős, illetőleg a községi adókat meg tartani tartozik, kivan mondva, hogy az adóhivatalnokok által elköltött összegekért senki felelősségre nem vonható, kérdezi a t. pénzügyminiszter, hogy a beszállitott adóösszegért, mely község lesz felelős?

Széll nem fogadja el előtte szóló módositását, hanem a maga részéről azt inditványozza, hogy ezen szavak helyett: „azon közadó, vagy más ilynemü tartozás tétessenek a következő szavak: „az árverésből befolyt azon pénz.“

Honsztinszki a következő módositást nyujtja be: Az 55. §. 2. pontja alatt ezen szó után „köröztessék“ tétessenek a következők: egyszersmind az árverési hirdetmény azon helyen, a hol az árverés megtartatik, a város, illetőleg községházán 8 nappal az árverés előtt kifüggesztendő.“

Ajánlom módositványomat a tisztelt ház figyelmébe.

Tomcsányi az állam kielégitése után megmaradt összeget, bélyegmentesen kivánja nyugtatni. — **Széll** az eredeti szöveget megtartani kéri. — **Mocsáry** a következő módositást nyujtja be:

A 3-ik bekezdés d) pontja helyett igtatassék be a következő szöveg „d) Azon feltételt, hogy az egyes zálogtárgyak becsáron alól is elfognak adatni, ha a becsárnak legalább $^3/_4$ igértetik, továbbá a 4. pont d) bekezdése 4. sorának e szótól kezdve „kivévén“ a bekezdés többi része törültetvén helyébe ez tétessék „ha a becsárnak legalább $^3/_4$ része igértetik.

Széll miniszter felszólalása után a ház az eredeti szöveget fogadja el.

Olvastatik az 56. §.

Remete stiláris módositás nyujt be. — **Mocsáry** azt inditványozza, hogy az árverési költség forintonkint ne 4, hanem 2 kr legyen, továbbá, hogy a lefoglalt tárgyak csak azon esetben szállitandók el, ha a szállitási költség a becsérték 10%-át meg nem haladja. — **Széll miniszter felszólalása után a ház az eredeti szöveget fogadja el.**

Olvastatik az 57. §.

Vidovich e §. utolsó bekezdését kihagyatni kéri. — Remete és Széll miniszter felszólalása után a ház az eredeti szöveget fogadja el.

Tisza miniszterelnök jelenti, hogy holnap válaszolni fog Orbán interpellatiójára.

Ülés vége 2 órakor.